

อรหันต์เถรีผู้เป็นเอตทัคคะ

ภิกษุณีธัมมนันทา

พระอรหันต์เถรี ๑๓ องค์ที่พระวิหารพระไภษัชยคุรุฯ

พระอรหันต์เถรี ๑๓ องค์ ที่หลวงแม่ปั้น

คำปรารภ

เมื่อเข้าพรรษา พ.ศ. ๒๕๕๐ วัดหนึ่งที่ชานเมืองกรุงเทพฯ ติดต่อมาจะถวายรูปหล่อพระอรหันต์เถรี ขนาดหน้าตัก ๓๐ นิ้ว จำนวน ๑๓ องค์ เพราะเห็นว่าเหมาะสมกับวัดภิกษุณีอย่างเรา ผู้หล่อพระได้แบบมาจากพระเถรี ๕๓ องค์ ที่วัดเทพธิดาราม ซึ่งสร้างแต่ครั้งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๓) เมื่อแรกมาถึงได้ประดิษฐานที่ชั้นล่างของโบสถ์ จนถึงมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓ จึงย้ายมาที่วิหารพระไภษัชยคุรุพุทธเจ้าเพื่อความสง่างาม แต่เดิมที่วัตรฯ ก็มีรูปปั้นดินเผาของ ๑๓ อรหันต์เถรีนี้ หลวงแม่ตั้งจิตอธิษฐานปั้นขึ้น ประดิษฐานที่โบสถ์ชั้นสอง

"อรหันต์เถรีผู้เป็นเอตทัคคะ" คือ ภิกษุณีที่บรรลุอรหัตผลและได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่าเป็นเอตทัคคะ คือมีความสามารถเป็นเลิศในด้านต่างๆ เป็นต้นแบบของสตรีในพระพุทธศาสนา ที่ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธองค์และได้เข้าสู่บรมธรรม หนังสือเล่มนี้คัดย่อจาก **"ภิกษุณี ผู้หญิงเก่งในดงขมิ้น"** ของธัมมนันทาสามเณรี (ขณะนั้น) ซึ่งนำเสนอชีวประวัติพระเถรี ๑๓ องค์นี้ เพื่อสื่อให้คนรุ่นใหม่เข้าใจ และน้อมนำให้เกิดศรัทธาในวิถีชีวิต ที่สตรีผู้ใฝ่ธรรมจะพึงปฏิบัติ โดยจัดลำดับตามบทสวดคาถาบูชาพระเถรี ๑๓ องค์ ที่ปรากฏในคัมภีร์อุปปาตะสันติ (มหาสันติงหลวง)

พระพุทธองค์ทรงฝากฝังพระศาสนาไว้กับพุทธบริษัท ๔ คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา แม้ไทยเป็นประเทศที่มีชาวพุทธมากที่สุดในโลก ภิกษุณีก็ยังเป็นเรื่องใหม่ในสังคมไทย เป็นธรรมดาที่ผู้มาเยือนวัตรฯ จะมีข้อสงสัยต่างๆ มากมาย จึงรวบรวมคำถามที่พบบ่อย พร้อมด้วยคำตอบจากหลวงแม่ โดยคัดบางส่วนมาจากหนังสือ "คำถามโดนใจ" และประกอบภาพลายเส้นฝีมือ สเก็ตซ์ของหลวงแม่ ซึ่งคัดจากหนังสือ "แย้มใจให้เป็นสุข"

มูลนิธิพุทธสาวิกา
๖ ตุลาคม ๒๕๕๓

มหาสันติงหลวง

(เฉพาะอรหันต์เถรีผู้เป็นเอตทัคคะ)

๑๗๒ รัตตัญญูนัง ภิกขุนีนัง โคตะมี ชินะมาตุฉา
ฐะปิตา อัคคัฏฐานัมหิ สะทาโสตถิง กะโรตุโน

๑๗๓ มะหาปัญญานะมัคคัฏฐา เขมาเถรีติ ปากะฏา
สาวิกา พุทธะเสฏฐัสสะ สะทาโสตถิง กะโรตุโน

๑๗๔ เถรีอุปปะละวัณณาจะ อิทธิมันตีนะมุตตะมา
สาวิกา พุทธะเสฏฐัสสะ สะทาโสตถิง กะโรตุโน

๑๗๕ วินะยัทธะรีนัง อัคคา ปะฏาจาราติ วิสสุตา
ฐะปิตา อัคคัฏฐานัมหิ สะทาโสตถิง กะโรตุโน

๑๗๖ ธัมมักกะถิกะปะวะรา ธัมมะทินนาติ นามิกา
ฐะปิตา อัคคัฏฐานัมหิ สะทาโสตถิง กะโรตุโน

๑๗๗ ฌายิกานัง ภิกขุนีนัง นันทาเถรีติ นาเมสา
อัคคัฏฐาเน ฐิตา อะหุ สะทาโสตถิง กะโรตุโน

๑๗๘ อารัทธะวีริยานัง อัคคา โสณาเถรีติ นามิกา
ฐะปิตา ตัตถะ ฐานัมหิ สะทาโสตถิง กะโรตุโน

๑๗๙ ทิพพะจักขุกานัง อัคคา สะกุลา อิติ วิสสุตา
วิสุทธะนะยะนา สาปิ สะทาโสตถิง กะโรตุโน

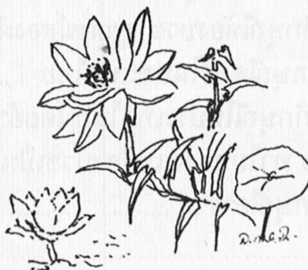
๑๘๐ กุณฑะละเกสี ภิกขุนี ขิปปาภิญญานะมุตตะมา
ฐะปิตาเยวะ ฐานัมหิ สะทาโสตถิง กะโรตุโน

๑๘๑ เถรี ภัททะกาปิลานี ปุพพะชาติมะนุสสะรี
ตาสังเยวะ ภิกขุนีนัง อัคคาโสตถิง กะโรตุโน

๑๘๒ เถรี ตุ ภัททะกัจจานา มะหาภิญญานะมุตตะมา
ชิเนนะ สุขะทุกขัง สา สะทาโสตถิง กะโรตุโน
๑๘๓ ลูขะจีวะระธารีนัง อัคคา กิสาปิ โคตะมี
ฐะปิตา อัคคัฏฐานัมหิ สะทาโสตถิง กะโรตุโน
๑๘๔ สิงคาละมาตา ภิกขุนี สัทธาธิมุตตานะมุตตะมา
กะโรตุโน มะหาสันติง อาโรคยัญจะ สุขัง สะทา
๑๘๕ อัญญา ภิกขุนิโย สัพพา นานาคุณะธะรา พะหู
ปาเลนตุ โน สัพพะภะยา โสกะโรคาทิสัมภะวา
๑๘๖ โสตาปันนาทะโย เสกขา สัทธาปัญญาสีลาทิกา
ภาคะโส กเลสะทะหะนา สะทาโสตถิง กะโรตุโน

ความหมาย

ขอพระเถรีผู้เป็นเลิศกว่าเหล่าบรรดาภิกษุณีในด้านต่างๆ ทั้ง ๑๓ องค์ และพระภิกษุณีทั้งปวงผู้ทรงคุณธรรม ยิ่งยวดด้วยศรัทธา ปัญญา และศีล ขอจงรักษาพวกข้าพเจ้าทั้งหลายให้พ้นจากภัยทั้งปวง อันเกิดจากความเศร้าโศกและโรคภัย โปรดประทานความสวัสดีแก่พวกข้าพเจ้าในกาลทุกเมื่อเทอญ

สารบัญ

ที่ เรื่อง หน้า

ตอบข้อสงสัย

อรหันต์เถรีผู้เป็นเอตทัคคะ

ในอดีตชาติของพระเถรี ๑๓ องค์นี้ ทุกท่านมีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา ถวายมหาทานตลอดชีวิตมาทุกภพทุกชาติ และล้วนตั้งความปรารถนาเป็นเอตทัคคะมาตั้งแต่พุทธกัปของพระปทุมุตระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ก็ทรงให้พุทธทำนายว่าจะได้เป็นภิกษุณีที่เป็นเลิศในด้านต่างๆ สมความตั้งใจในพุทธกาลของสมณโคดม มีเพียงพระภัททากัจจานาเถรีองค์เดียวที่ได้ตั้งความปรารถนาพร้อมกับสมณโคดม (เจ้าชายสิทธัตถะ) มาตั้งแต่ครั้งพระทีปังกรพุทธเจ้า

๑

พระนางมหาปชาบดีโคตมีเถรี เอตทัคคะด้านผู้รู้ราตรีนาน

พระนางมหาปชาบดีโคตมี ประสูติในนครเทวทหะแห่งศากยะวงศ์ เป็นพระมเหสีของพระเจ้าสุทโธทนะแห่งกรุงกบิลพัสดุ์ และเป็นพระขนิษฐาของพระนางสิริมหามายา เมื่อพระนางสิริมหามายามีพระประสูติกาลเจ้าชายสิทธัตถะได้เพียง 7 วันก็สวรรคต พระนางมหาปชาบดีโคตมีซึ่งทรงเป็นทั้งพระมาตุจฉา(น้า) โดยสายโลหิตและพระมารดาเลี้ยงก็ถวายขีรธารา(น้ำนม) แก่เจ้าชายน้อย และทรงดูแลเลี้ยงดูดุจพระมารดา ทั้งที่พระนางเองก็ทรงมีพระโอรสคือเจ้าชายนันทะ ซึ่งต่อมาได้บวชเป็นพระนันทะ และพระธิดาคือเจ้าหญิงนันทา ต่อมาตามเสด็จออกบวชเป็นภิกษุณี ชื่อพระนางนันทาเถรี

เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จมาเยือนกรุงกบิลพัสดุ์ครั้งแรก ๗ ปีหลังจากเสด็จออกทรงผนวช พระนางได้ฟังธรรมบรรลุเป็นโสดาบัน ครั้นพระเจ้าสุทโธทนะประชวร พระพุทธองค์เสด็จกลับมาถวายการดูแลจนพระเจ้าสุทโธทนะได้บรรลุพระอรหันต์ก่อนสวรรคต หลังจากนั้นพระนางจึงไม่มีพันธะทางโลกอีกต่อไป

เพราะพระโอรสก็ได้ออกบวชตามพระพุทธองค์ไปก่อนแล้ว พระนางจึงทรงตั้งพระทัยที่จะเสด็จออกผนวชเช่นกัน แต่พระพุทธองค์กลับทรงห้ามโดยรับสั่งเพียงว่า *"อย่าเลย อย่าขอเช่นนั้นเลย"* แต่ด้วยพระวิริยะและความตั้งพระทัยมั่นของพระนาง ทรงปลงพระเกศา นุ่งครองผ้าย้อมฝาดพร้อมนางสากิยานีจำนวนมาก เสด็จตามพระพุทธองค์ไปจนถึงกรุงเวสาลี แม้จะมีพระบาทพอง พระวรกายเต็มไปด้วยธุลี พระพักตร์นองน้ำพระเนตร พระนางก็ทรงยืนยันที่จะบวช พระพุทธองค์ก็ทรงยืนพระดำรัสเดิม *"อย่าเลย โคตมี อย่าขอเช่นนั้นเลย"*

พระอานนท์จึงทูลถามพระพุทธองค์ว่า ที่พระพุทธองค์ไม่ทรงอนุญาตให้ผู้หญิงออกบวชนั้น เป็นเพราะผู้หญิงไม่มีความสามารถในการบรรลุธรรมหรือ **พระพุทธองค์กลับทรงยืนยันว่า ผู้หญิงมีความสามารถที่จะบรรลุธรรมได้เช่นเดียวกับผู้ชาย นับเป็นครั้งแรกที่พระพุทธองค์ผู้เป็นพระศาสดา รับรองอย่างเปิดเผยในความสามารถทางจิตวิญญาณของฝ่ายสตรี** ด้วยเหตุนี้ พระพุทธองค์จึงทรงอนุญาตให้พระแม่น้านางฯ อุปสมบทเป็นภิกษุณี โดยรับครุธรรมเป็นพิเศษ ส่วนนางสากิยานี คือบรรดาเจ้านายฝ่ายหญิงแห่งราชตระกูลศากยะนั้น ได้รับการอุปสมบทจากพระภิกษุสงฆ์

พระแม่น้านางมหาปชาบดีโคตมี จึงนับเป็นพระภิกษุณีองค์แรก ในพระพุทธศาสนา ตลอดเวลาที่เป็นพระภิกษุณีนั้น ทรงมีความมั่นคงในการปฏิบัติธรรม ไม่นานก็ได้ทรงบรรลุอรหัตผล บรรดานางสากิยานีก็ได้บรรลุอรหัตผลเช่นกัน

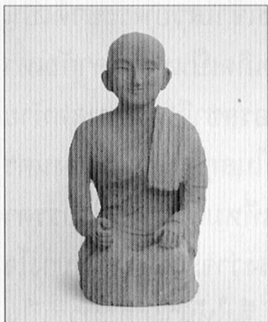
เมื่อพระนางทูลขออนุญาตดับขันธปรินิพพาน ได้กราบถวายบังคมลาแทบพระยุคลบาท ทรงกล่าวถึงความสัมพันธ์เดิมที่พระนางเปรียบเสมือนมารดาดูแลพระพุทธองค์ให้เจริญวัย แต่ในทางธรรมทรงสรรเสริญพระพุทธองค์ในฐานะพุทธบิดา

พระแม่น้านางฯ ทรงได้รับการยกย่องจากพระพุทธองค์ว่าเป็นเอตทัคคะ คือมีความเป็นเลิศในฐานะที่เป็นภิกษุณีผู้รู้ราตรีนาน การใดที่เกี่ยวกับภิกษุณี

สงฆ์พระแม่น้านางฯ จะทรงรับเป็นภาระ และหากมีข้อขัดข้องในการปฏิบัติ ก็จะนำความขึ้นกราบทูลขอคำแนะนำจากพระพุทธองค์เพื่อวางรากฐานให้แก่ภิกษุณีต่อไป

๒

พระนางเขมาเถรี เอตทัคคะด้านปัญญา

พระนางเขมาทรงเป็นราชธิดาแห่งกษัตริย์แคว้นมัททราษฎร์ ได้พระนามว่าเขมาเพราะมีผิวงามยิ่งนัก ทรงอภิเษกสมรสเป็นพระมเหสีของพระเจ้าพิมพิสาร กษัตริย์ผู้ครองแคว้นมคธ เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จเยี่ยมเยียนพระเจ้าพิมพิสาร พระเจ้าพิมพิสารทรงปลาบปลื้มเป็นที่สุด เมื่อทรงรับฟังธรรมจากพระพุทธองค์ก็บรรลุโสดาบัน จึงถวายป่าไผ่ชานเมืองราชคฤห์ให้เป็นพระอาราม “เวฬุวนาราม” นับเป็นวัดป่าแห่งแรกในพุทธศาสนา

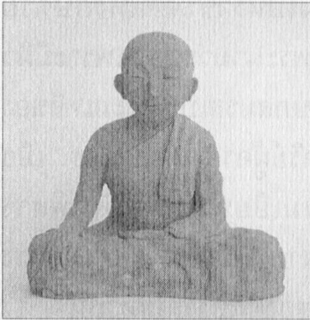
พระเจ้าพิมพิสารเสด็จฟังธรรมบ่อยครั้ง แต่พระมเหสีไม่ตามเสด็จด้วยเนื่องจากยังยึดติดในพระสิริโฉมของตน พระเจ้าพิมพิสารทรงออกอุบายให้กวีแต่งเพลงพรรณาถึงความงามของเวฬุวนาราม จนพระนางอยากทอดพระเนตร เมื่อเสด็จถึง พระพุทธองค์ทรงเนรมิตสตรีงดงามราวนางฟ้านางหนึ่ง ถวายงานพัดอยู่ใกล้ๆ ขณะที่พระนางกำลังตะลึงในความงามของนางนั้น พระพุทธองค์ก็ทรงเนรมิตให้นางนั้นแก่เฒ่าลงจนเป็นซากศพในที่สุด พระนางเขมาเห็นเช่นนั้นก็นึกเปรียบเทียบกับตนเอง เมื่อได้สดับพระธรรมเทศนาจบก็ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ เมื่อทรงอุปสมบทเป็นภิกษุณีแล้ว ทรงแตกฉานในอรรถ คือเนื้อหาสาระ ทรงแตกฉานในธรรม คือมีความเข้าใจลึกซึ้งในธรรม ทรงแตกฉานในนิรุตติ คือเข้าใจถึงรสของภาษา และทรงแตกฉานในปฏิภาณ คือมีปฏิภาณไหวพริบฉับไว

พระนางเขมาเถรีทรงมีความฉลาดเฉลียวเป็นพิเศษ ทรงได้รับการยกย่องว่า มีความเป็นเลิศในทางปัญญา พระพุทธองค์ทรงแต่งตั้งเป็นอัครสาวิกาเบื้องขวา เช่นเดียวกับพระสารีบุตร

๓

พระอุบลวัณณาเถรี เอตทัคคะทางมีฤทธิ์มาก

ในชาติที่พระพุทธเจ้าเสวยพระชาติเป็นพระเวสสันดร นางเกิดเป็นพระธิดากัณหา (ส่วนพระราหุลคือพระโอรสชาลี) ในภพสุดท้ายครั้งพุทธกาลนี้ นางเกิดในสกุล เศรษฐีแห่งนครสาวัตถี มีรูปงามเป็นที่หมายปองของบรรดาเศรษฐีทั้งหลาย บิดาเกรงว่าจะเกิดบาดหมางใจในบรรดาผู้หมายปอง จึงให้นางออกบวชเป็นภิกษุณีเสีย นางได้ฝึกฝนในเรื่องกสิณ ขณะที่เติมน้ำมันตะเกียง นางได้เพ่งเปลวไฟทำเตโชกสิณ ก็ได้บรรลุอรหัตผลในขณะนั้น เป็นผู้ชำนาญในอภิญญาพร้อมทั้งมีความแตกฉานในเนื้อหาสาระ แจ่มแจ้งในหัวข้อธรรมะ สามารถแสดงธรรมในภาษาต่างๆ และมีปฏิภาณไหวพริบฉับไวทันเหตุการณ์

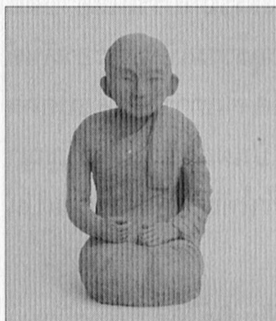
ขณะที่พำนักอยู่ ณ ป่าอันธวันตามลำพัง ท่านถูกลูกผู้พี่ที่หลงรักมาตั้งแต่ยังเป็นฆราวาสข่มขืนแล้วหลบหนีไป เป็นที่สั่นสะเทือนขวัญโดยเฉพาะในหมู่ภิกษุณี พระพุทธองค์จึงทรงบัญญัติห้ามภิกษุณีอยู่ตามลำพัง พระเจ้าปเสนทิโกศลทรงทราบถึงความยากลำบากของฝ่ายภิกษุณี โปรดให้สร้างอารามเฉพาะของภิกษุณีสงฆ์หลังวัดพระเชตวัน นครสาวัตถี

พระพุทธองค์ได้ตรัสชี้แจงข้อสงสัยของปุถุชน ที่สงสัยว่า ในกรณีที่ภิกษุณี อรหันต์ถูกข่มขืนเป็นบาปหรือไม่ พระองค์ตรัสว่า "จิตใจของพระอรหันต์ย่อมไม่ยินดีในกามคุณแม้แต่น้อย ดุจหยาดน้ำไม่ติดบนใบบัว และดุจเมล็ดพันธุ์ผักกาดไม่ติดค้างอยู่ที่ปลายเหล็กแหลมฉะนั้น"

พระอุบลวัณณาเถรีได้รับการยกย่องว่ามีความเป็นเลิศในด้านอิทธิฤทธิ์ พระพุทธองค์ทรงแต่งตั้งเป็นอัครสาวิกาฝ่ายซ้าย เช่นเดียวกับพระโมคคัลลานะ

๔

พระปฏาจาราเถรี เอตทัคคะทางพระวินัย

นางเกิดในตระกูลเศรษฐีเมืองสาวัตถี มีความงดงามอย่างยิ่ง บิดามารดาก็เป็นห่วงและหวงแหนให้อยู่ในปราสาทสูงเพื่อรอดพ้นจากชายทั่วไป แต่กรรมนั้นมิอาจหลีกเลี่ยงได้ นางจึงแอบรักกับชายคนรับใช้ของนางเอง ถึงกับให้เขาพาหนีก่อนวันแต่งงานกับบุตรชายเศรษฐีตามการจัดการของบิดา ไปใช้ชีวิตคู่ในชนบทจนตั้งครรภ์ นางคิดถึงอยากกลับไปเยี่ยมบ้านเดิม สามีไม่เห็นด้วยเพราะกลัวบิดาของนางจะเอาโทษผิดกับตน จนตั้งครรภ์ที่สองนางจึงหนีไป สามีตามไปพบขณะนางกำลังเจ็บครรภ์จะคลอด พายุก็ตั้งเค้า สามีไปตัดไม้มาทำเพิงกันฝนแต่ถูกงูพิษกัดตาย นางก็เฝ้าคอยสามีและคลอดบุตรเองท่ามกลางพายุฝน ครั้นฟ้าสางนางอุ้มทารกน้อยและจูงบุตรชายคนโตออกตามหาสามีจนพบ นางเสียใจ ร่ำไห้อยู่กับศพสามีพักใหญ่จึงหักใจอุ้มและจูงลูกน้อยทั้งสองกลับไปบ้านบิดามารดา

เมื่อถึงฝั่งแม่น้ำ กระแสน้ำเชี่ยวกราก นางไม่สามารถพาลูกข้ามไปพร้อมกันทั้งสองคน จึงอุ้มลูกคนเล็กลุยน้ำข้ามไปก่อน เมื่อถึงฝั่งนางวางทารกน้อยไว้บนใบไม้ แล้วข้ามกลับไปรับบุตรคนโต ขณะที่เดินมาถึงกลางน้ำเหยี่ยวตัวใหญ่โฉบลงมาที่ทารก นางตกใจสุดขีดยกมือขับไล่เหยี่ยวแต่เหยี่ยวก็โฉบเอาทารกน้อยไปต่อหน้า ส่วนบุตรคนโตเห็นมารดาตบมือไล่เหยี่ยวก็เข้าใจว่ามารดาเรียก จึงวิ่งลงน้ำข้ามไปหา ถูกกระแสน้ำพัดจมหายไปต่อหน้าต่อตา นางอยู่ไกลเกินกว่าจะช่วยชีวิตลูกน้อยไว้ได้

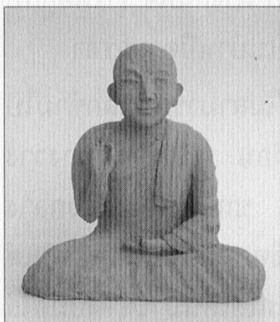

ความเศร้าโศกเสียใจและตระหนกตกใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น ใหญ่หลวงนัก เป็นความทุกข์เหลือที่จะพรรณนา ขณะที่นางมุ่งหน้าสู่เมืองสาวัตถีก็ทราบข่าวว่าบิดามารดาถูกบ้านพังทับตายเสียแล้ว นางล้มลงสิ้นสติ ครั้นฟื้นขึ้นมาก็วิ่งเตลิดไปทั้งร้องไห้และหัวเราะ น่าเวทนายิ่งนัก กระทั่งวิ่งผ่านพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงเรียกนางด้วยเมตตา นางจึงกลับได้สติโดยฉับพลัน ด้วยอกุศลกรรมของนางหมดสิ้นเพียงนั้น เมื่อได้ฟังธรรมก็บรรลุโสดาปัตติผลทันที ขอบวชเป็นภิกษุณี ในเวลาไม่นานก็บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ และมีศิษย์มากมาย เนื่องจากเข้าใจความทุกข์อันเกิดจากการสูญเสียบุคคลที่รัก ทำให้เห็นว่าเหตุการณ์ที่เลวร้ายในชีวิตนั้นอาจเป็นผลให้เราเกิดปัญญาดวงตาเห็นธรรมง่ายขึ้น ในขณะที่ความสุขมักทำให้เราเพลิดเพลินเป็นอุปสรรคต่อการเจริญธรรม

พระปฏาจาราเถรีได้รับการยกย่องว่า มีความเป็นเลิศในด้านการรักษาพระวินัย

๕

พระธัมมทินนาเถรี เอตทัคคะทางแสดงธรรม

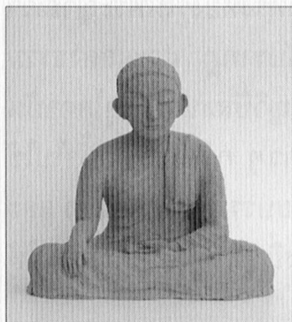
นางเกิดในสกุลเศรษฐีแห่งนครราชคฤห์ แต่งงานกับท่านเศรษฐีวิสาขะ เป็นคู่ที่มีความสุขมาก วันหนึ่งท่านวิสาขะไปเยี่ยมเพื่อน ได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าและฟังธรรมจากพระองค์ ด้วยกุศลกรรมแต่อดีตมาสนับสนุนจึงบรรลุธรรมเป็นพระโสดาบัน ฟังครั้งที่สองก็บรรลุธรรมเป็นพระอนาคามี เมื่อกลับบ้านเล่าให้ภริยาฟัง นางก็มีความปลื้มปิติเมื่อทราบว่าสามีเป็นพระอริยบุคคลแล้ว นางเองก็เกิดความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอยากจะขอบวช ซึ่งสามีก็อนุญาตและพาไปเฝ้าพระพุทธเจ้า

ครั้นบวชเป็นภิกษุณีแล้วบำเพ็ญเพียรไม่นานก็บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ เมื่อมีโอกาสได้สนทนาธรรมกับท่านวิสาขะก็สามารถชี้แจงอธิบายปัญหาในการปฏิบัติธรรมตั้งแต่ต้นจนบรรลุเป็นพระอรหันต์ได้อย่างลึกซึ้งจนเกินความรู้ของท่านวิสาขะ ท่านวิสาขะนำเรื่องที่สนทนานั้นไปทูลถามพระพุทธองค์ พระองค์ท่านตรัสว่า "ธัมมทินนาได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์แล้ว เป็นภิกษุณีที่มีความรอบรู้มาก มีปัญญามาก ถึงแม้ท่านจะถามปัญหาแก่เราซ้ำอีก เราก็จักตอบเช่นนั้นเหมือนกัน"

ธัมมทินนาเถรีเป็นผู้เชี่ยวชาญในการแสดงธรรมแก่ประชาชนต่างระดับกัน จนได้รับการยกย่องว่า มีความเป็นเลิศในการแสดงธรรม

๖

พระนางนันทาเถรี เอตทัคคะทางยินดีในฌาน

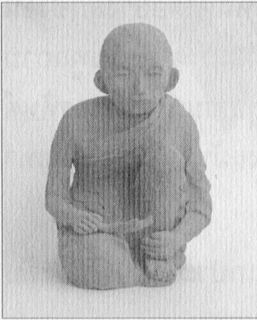
ทรงเป็นพระธิดาของพระเจ้าสุทโธทนะและพระนางมหาปชาบดีแห่งกรุงกบิลพัสดุ์ เป็นผู้มีรูปงามจึงได้ฉายาว่า รูปนันทา คือพระนางนันทาผู้มีรูปงาม แต่เจ้าหญิงยังทรงติดอยู่ในความงามของพระนางเอง แม้พระมารดาจะทรงตักเตือนว่าความงามเป็นของไม่จีรัง ย่อมถึงความเสื่อมสิ้นในที่สุดก็ตาม พระพุทธองค์ทรงมีเมตตาแก่พระน้องนาง ทรงเนรมิตหญิงงามยิ่งไปกว่าเจ้าหญิงนันทา และก็ค่อยๆ แก่ลงๆ ทำให้เจ้าหญิงนันทาเข้าใจถึงความเสื่อมของร่างกาย สามารถละวางความยึดติดในความงามทางกายลงได้ และออกบวชเป็นภิกษุณีในที่สุด

พระนางนันทาเถรีได้รับการยกย่องว่า มีความเป็นเลิศในทางฌาน

๗

พระโสณาเถรี เอตทัคคะทางปรารภความเพียร

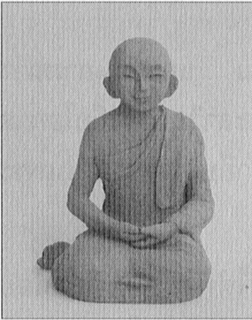
นางเกิดในครอบครัวที่มั่งคั่งในกรุงสาวัตถี แต่งงานกับชายที่ทัดเทียมกัน มีบุตรธิดา ๑๐ คน เมื่อบุตรออกเรือนทุกคนแล้ว สามีมอบทรัพย์สมบัติให้นางดูแลแล้วออกบวชเป็นพระภิกษุ ต่อมาลูกๆ ก็ขอให้แบ่งสมบัติจนหมด สัญญาว่าจะดูแลแม่ แรกๆ ก็ดูแลดี ภายหลังลูกๆ ก็เกี่ยงกัน เห็นว่าแม่เป็นภาระ นางจึงออกบวชเป็นภิกษุณี ปฏิบัติธรรมจนเริ่มละวางความรัก ความผูกพันลูกหลานลงได้

ครั้งหนึ่ง พระพุทธเจ้าเสด็จมาโปรดสอนในละแวกนั้น เหล่าภิกษุณีต่างก็จะไปฟังธรรมจากพระองค์ บอกคุณยายโสณาว่าแก่แล้วเดินไปไกลลำบาก อยู่คอยต้มน้ำไว้ให้ใช้เมื่อกลับมาดีกว่า พระพุทธเจ้าทรงหยั่งรู้ในพระญาณว่าภิกษุณีโสณาถึงเวลาแล้ว จึงทรงสำแดงพระกายให้ปรากฏ และแสดงธรรมโปรดนางโดยเฉพาะ ขณะใส่ฟืนต้มน้ำจิตสงบเจริญวิปัสสนาบรรลุโสดาบัน ก้าวเข้าสู่อรหัตผลพ้นทุกข์โดยสิ้นเชิง เมื่อภิกษุณีสาวๆ กลับมา ตักน้ำไปใช้เท่าไรก็ไม่พร่อง เป็นน้ำอุ่นตลอด จึงทราบว่าคุณยายบรรลุอรหัตผลแล้ว และได้คิดว่าแม้ท่านจะเข้ามาบวชเมื่อแก่แต่มีความเพียรยิ่งนัก เป็นตัวอย่างให้ปฏิบัติธรรมด้วยความอดทน เยี่ยงคุณยายโสณา

พระโสณาเถรีได้รับการยกย่องว่า มีความเป็นเลิศในความเพียร มีขันติอดทน

๘

พระสกุลาเถรี เอตทัคคะทางทิพยจักษุ

นางเกิดในสกุลพราหมณ์ที่มีฐานะ ได้เห็นพระพุทธองค์ที่ทรงห้อมล้อมอยู่ด้วยเทวดาและมนุษย์ทั้งปวง นางเกิดความเลื่อมใสศรัทธา พอใจขอออกบวชตามพระพุทธองค์ ไม่นานก็บรรลุอรหัตผล มีตาทิพย์ อันเนื่องมาจากในพุทธกัปป์ของพระกัสสปพุทธเจ้า นางเป็นปริพาชิกา (นักบวชหญิง) ออกไปภิกขาจารได้น้ำมันมาหน่อยหนึ่งก็นำไปจุดประทีปบูชาพระเจดีย์ ชื่อสัพพสังวร ด้วยกุศลกรรมนั้น ไม่ว่าจะไปเกิดที่ใดๆ ก็จะได้รับความสว่างไสว มีตาทิพย์

พระสกุลาเถรีได้รับการยกย่องว่า มีความเป็นเลิศในด้านมีตาทิพย์ รู้วาระจิตของผู้อื่น

๙

พระกุณฑลเกสีเถรี เอตทัคคะทางตรัสรู้เร็ว

นางเป็นธิดาของเศรษฐีแห่งกรุงราชคฤห์ มีความงามยิ่งนัก บิดาจึงเฝ้าดูแลด้วยความทะนุถนอม ให้อยู่ในปราสาทสูง วันหนึ่งได้ยินเสียงอึงคะนึงในท้องถนน แอบมองลงมา เห็นโจรถูกโบยตีขณะนำตัวไปประหาร เกิดตกหลุมรักนายโจรทันที อาจเป็นเพราะมีกรรมต่อกันในอดีตชาติ นางจึงขอร้องบิดามารดาว่า ต้องการนายโจรมาเป็นสามี มิฉะนั้นจะยอมตาย ด้วยความรักลูกท่านเศรษฐีจึงหาหนทางให้นางได้แต่งงานสมใจ แต่นายโจรสามีมีความโลภในทรัพย์สมบัติของนาง หลอกนางไปฆ่าที่หน้าผา แต่ด้วยสติและความกล้าหาญเด็ดขาด ใช้กลอุบายผลักโจรตกหน้าผาตายแทน เมื่อคิดถึงความแปรผันของชีวิต จึงตัดสินใจไม่กลับ

ไปใช้ชีวิตในครอบครัวเดิม แต่ไปบวชในสำนักของพวกนิครนถ์และอีกหลายสำนัก จนมีความรู้แตกฉาน เที่ยวเสาะหาผู้มาประลองความรู้กับนางจนได้พบพระสารีบุตร

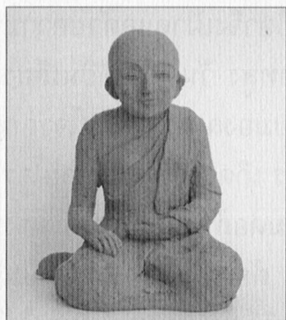
พระสารีบุตรตอบปัญหาธรรมะจนนางหมดคำถาม และย้อนถามนางกลับว่า "ความเป็นหนึ่งคืออะไร" นางตอบมิได้ พระสารีบุตรจึงถือโอกาสแสดงธรรมโปรด นางน้อมรับและบวชเป็นภิกษุณี ไม่ช้าก็บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์

บรรดาพระภิกษุสงฆ์ตั้งข้อสังเกตว่ากุณฑลเกสีได้ฟังธรรมเพียงน้อยนิดก็บรรลุอรหัตผล พระพุทธองค์รับสั่งว่า "ธรรมะแม้เพียงประโยคเดียว ก็ยังมีค่ากว่าคำพูดมากมายที่ไร้สาระ ผู้ที่เอาชนะโจรได้นั้นยังไม่ใช่ชัยชนะที่แท้จริง แต่ผู้ที่เอาชนะกิเลสของตนเองสิ จึงได้ชื่อว่าเป็นผู้ชนะ"

พระกุณฑลเกสีเถรีได้รับการยกย่องว่า มีความเป็นเลิศในด้านมีปัญญาดีรู้แจ้งธรรมได้เร็ว

๑๐

พระภัททากปิลานีเถรี เอตทัคคะทางระลึกชาติ

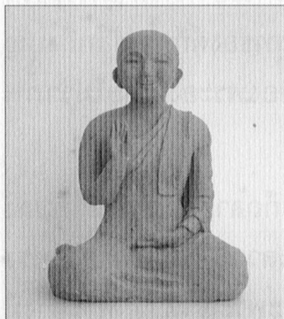
นางเกิดในวรรณะพราหมณ์ มีฐานะดี มีความงามมาก แต่งงานกับหนุ่มวรรณะพราหมณ์ฐานะมั่งคั่งทัดเทียมกัน เป็นชีวิตคู่ที่มีความสุขสมบูรณ์มาก ด้วยมีความฝักใฝ่ในธรรม สามีจึงออกบวชเป็นพระกัสสปผู้ซึ่งพระพุทธองค์ทรงยกย่องเป็นเอตทัคคะทางครองจีวรเศร้าหมอง (คือเคร่งในพระวินัย) ส่วนนางก็ออกบวชในสำนักปริพาชกถึง ๕ ปี เนื่องจากขณะนั้นยังไม่มีภิกษุณี ต่อมาเมื่อพระแม่น้านางมหาปชาบดีออกบวช นางจึงมาสมทบบวชเป็นภิกษุณี และบรรลุอรหัตผล มีความสามารถระลึกชาติได้หลายชาติมาก ซึ่งแต่ละชาติ นางและสามีได้

บำเพ็ญกุศลถวายพระปัจเจกพุทธเจ้าจำนวนมากมาย

พระภัททากปิลานีเถรีได้รับการยกย่องว่า มีความเป็นเลิศในการระลึกชาติ

๑๑

พระนางภัททากัจจานาเถรี เอตทัคคะทางมหาอภิญญา

เจ้าหญิงพิมพาหรือยโสธรา เมื่ออุปสมบทแล้วมีฉายาว่า พระภัททากัจจานาเถรี เพราะวรรณะงามดั่งทองคำ พระนางถือประสูติกาลพร้อมเจ้าชายสิทธัตถะ มีเชื้อสายศากยะวงศ์จากนครเทวทหะ ขณะที่เจ้าชายสิทธัตถะเป็นศากยะวงศ์จากนครกบิลพัสดุ์ ทั้งสองอภิเษกสมรสเมื่อพระชนมายุ ๑๖ พรรษา เจ้าชายสิทธัตถะเสด็จประพาสพระนครครั้งหนึ่ง เมื่อพระชนมายุ ๒๙ พรรษา ทอดพระเนตรเห็นเทวทูตทั้ง ๔ ทำให้ทรงครุ่นคิดว่า ทำอย่างไรจึงพ้นทุกข์จากการเกิด แก่ เจ็บ ตาย เมื่อพระโอรสประสูติจึงทรงอุทานว่า "ราหุล" แปลว่า "บ่วง" เป็นบ่วงของมนุษยชาติที่เกิดมาก็ต้องเวียนว่ายอยู่ในวัฏจักรแห่งการเกิด แก่ เจ็บ ตายทั้งสิ้น พระองค์เสด็จเยี่ยมพระชายาและพระโอรสขณะบรรทมอยู่ ตัดสินพระทัยเสด็จออกจากวังเพื่อแสวงหาหนทางปลดเปลื้องพระองค์และพระโอรสจากบ่วงแห่งการเกิด แก่ เจ็บ ตาย พระนางรู้สึกปวดร้าวราวกับต้องอสุนีปาดกลางพระวรกาย เมื่อทรงทราบว่าพระสวามีเสด็จออกจากพระราชวังในคืนที่ทรงมีพระประสูติกาล เป็นความเจ็บปวดจากการพลัดพราก เพราะสวามีเป็นทุกสิ่งสำหรับชีวิต

หลังจากเจ้าชายตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วไม่นานก็เสด็จกลับเยือนกรุงกบิลพัสดุ์ บรรดาพระญาติตกใจที่พระพุทธองค์รับบาตรจากคนทั่วไปเป็นการเสื่อมพระเกียรติสำหรับศากยวงศ์ยิ่งนัก พระองค์จึงทรงแสดงธรรม จนพระราชบิดาบรรลุสกทาคามี และพระแม่น้านางบรรลุโสดาบัน แต่

พระนางพิมพาทรงน้อยพระทัย ไม่เสด็จออกมาเข้าเฝ้า พระพุทธองค์ทรงหยั่งรู้ถึงวาระจิตของพระนางที่ต้องทนทุกข์โทมนัส ต้องแบกรับและอดกลั้นความทุกข์ทั้งปวงมาถึง ๗ ปี ต้องอดทนต่อคำครหาดูแคลนว่า ทรงบกพร่องในหน้าที่พระชายาจนเป็นเหตุให้พระสวามีทอดทิ้ง อีกทั้งพระนางก็ทรงปฏิบัติตามพระสวามีในลักษณะของพระชายาที่ประเสริฐ ทรงละวางเครื่องประดับตกแต่ง ถือวัตรที่เคร่งครัดในการเสวยพระกระยาหารตามพระองค์แม้จะอยู่ในพระราชวังก็ตามที ขณะเดียวกันพระพุทธองค์ก็ทรงรู้สึกถึงบุญคุณที่พระนางมิเคยเป็นอุปสรรคต่อการสร้างบารมีของพระองค์เลยไม่ว่าภพใดชาติใด เป็นคู่บุญบารมีโดยแท้

เมื่อพระพุทธองค์เสด็จถึงตำหนักใน พระนางก็ถลาออกมารับ ก้มลงกราบแทบพระบาท สยายพระเกศาเช็ดพระบาทพระสวามี พระพุทธองค์ทรงถือโอกาสนี้แสดงให้ปรากฏแก่พระเจ้าสุทโธทนะ และพระญาติว่า พระนางมีความมั่นคงภักดีต่อพระองค์มิเพียงชาตินี้เท่านั้น แม้ในอดีตชาติก็เช่นกัน ทรงเล่าถึงกินรีชาดก ในครั้งที่พระองค์เสวยพระชาติเป็นกินนร พระนางยโสธราเป็นกินรี พระเจ้ากรุงพาราณสีจับนางกินรีไปบังคับให้เป็นพระมเหสี นางกินรีอดข้าวอดน้ำพร้อมที่จะตายด้วยความมั่นคงจงรักในสามี จนพระเจ้ากรุงพาราณสีต้องยอมส่งนางกลับไปครองคู่กับกินนรตามเดิม ขณะฟังกินรีชาดก พระนางพิมพารู้สึกถึงความทุกข์ที่นางกินรีต้องถูกพลัดพรากจากสามีน้อมพระทัยตามจนจิตเข้าถึงโสดาบัน ในครั้งนั้นพระราหุลได้บรรพชาเป็นสามเณร ติดตามพระบิดาไปด้วย พระนางก็ต้องเผชิญกับความพลัดพรากอีกครั้งหนึ่ง

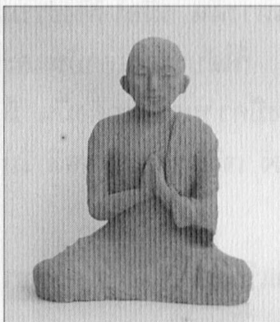
เมื่อพระเจ้าสุทโธทนะเสด็จสวรรคต พระแม่น้านางฯ อุปสมบทเป็นปฐมภิกษุณี ต่อมาพระนางยโสธราก็เสด็จตามอุปสมบทเป็นภิกษุณีเมื่อพระชนม์ได้ ๔๐ พรรษา และบรรลุเป็นพระอรหันต์ในเวลาไม่ช้านาน ตลอดเวลาพระนางมิเคยเข้าใกล้หรือไปมาหาสู่พระพุทธองค์ เป็นการเทอดพระเกียรติและป้องกันมิให้พระองค์มัวหมองด้วยคำครหา เมื่อพระนางพระชนม์

ได้ ๗๘ พรรษา จึงเข้าเฝ้าพระพุทธองค์ทูลขออนุญาตดับขันธปรินิพพาน พระพุทธองค์ก็ทรงยินยอม และทรงขอให้พระนางแสดงความสามารถในทางอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ให้ปรากฏ ซึ่งโดยปกติแล้วพระพุทธองค์ไม่ทรงสนับสนุนด้วยเห็นว่ามิใช่หนทางสู่การหลุดพ้น แต่กรณีพระนาง พระพุทธองค์ทรงต้องการให้ เป็นที่ประจักษ์แจ้งแก่ภิกษุและภิกษุณีสงฆ์ ณ ที่นั้น พระนางทรงแสดงอดีตที่เคยเกิดเป็นคู่บุญบารมีกับพระโพธิสัตต์เจ้ามาหลายภพหลายชาติ

พระนางภัททากัจจานาเถรีได้รับการยกย่องว่าเป็นเลิศในทางมหาอภิญญา คือ มีหูทิพย์ ตาทิพย์ ระลึกชาติได้ ทายใจผู้อื่น มีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ และสิ้นอาสวะ ยิ่งกว่าผู้อื่น

๑๒

พระกีสาโคตมีเถรี เอตทัคคะทางทรงจีวรเศร้าหมอง

นางเกิดในสกุลเศรษฐีที่ตกยาก แต่งงานไปอยู่กับสกุลที่ฐานะดีกว่า จึงไม่ได้รับการต้อนรับจากพ่อแม่สามีนัก ครั้นนางให้กำเนิดบุตรชายจึงมีสถานภาพที่ดีขึ้น นางจึงทุ่มเทชีวิตให้กับลูกน้อย แต่เหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดก็เกิดขึ้นเมื่อลูกน้อยของนางล้มป่วยและตายลง นางไม่สามารถยอมรับความจริงได้ ดึงดันว่าจะต้องมีหมอวิเศษที่จะช่วยชุบชีวิตลูกน้อยที่กำลังน่ารักให้ฟื้นคืนชีพได้

ชายคนหนึ่งเห็นนางหอบศพลูกน้อยตระเวนไป ก็ให้เวทนา จึงพาไปเฝ้าพระพุทธเจ้า เพื่อจะได้ฟังธรรมโอสถ พระพุทธเจ้าทรงหยั่งรู้วาระจิตของนางว่าจะสอนให้ละวางทีเดียวนั้นคงไม่ได้ จึงใช้กุศโลบายว่า นางต้องหาเมล็ดพันธุ์ผักกาดจากบ้านที่ไม่เคยมีคนตายมาทำยาชุบชีวิตลูก นางตระเวนหาจนพลบค่ำแต่ไม่มีบ้านใดเลยที่ไม่เคยมีคนตาย จึงได้สติว่า ความตายนี้

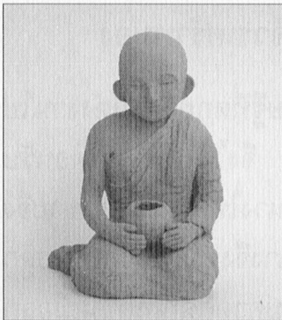

เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้กับทุกครัวเรือน ทั้งเศรษฐีและชาวบ้าน จึงปลงศพลูกแล้วย้อนกลับไปเฝ้าพระพุทธเจ้า พระองค์ตรัสว่า นางมีโอกาสได้พิจารณาและเข้าถึงธรรมแห่งความเกิดและความเสื่อม นางขอบวชเป็นภิกษุณี ไม่ช้าก็ได้บรรลุอรหัตผล ชำนาญในฤทธิ์และทิพโสต รู้วาระจิตของคนอื่น ยังอาสวะทั้งปวงให้สิ้นไป (คือดับทุกข์) นางเก็บผ้าจากกองขยะ ป่าช้าและตามถนนนำมาทำเป็นผ้าสังฆาฏิ ทรงจีวรอันเศร้าหมอง ไม่ยึดมั่นในบริขาร

พระกีสาโคตมีเถรีได้รับการยกย่องว่า มีความเป็นเลิศในด้านทรงจีวรเศร้าหมอง (หมายเอาว่าเคร่งพระวินัย)

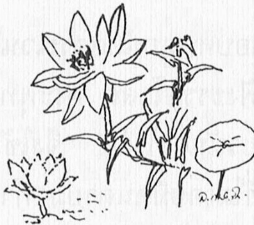
๑๓

พระสิงคาลมาตาเถรี เอตทัคคะทางศรัทธา

นางเกิดในสกุลเศรษฐีแห่งนครราชคฤห์ มีบุตรชายชื่อสิงคาลมาณพ แต่บุตรยังมีมิจฉาทิษฐิ ยินดีในการบูชาทิศ ส่วนนางนั้น เมื่อได้ฟังธรรมครั้งแรกจากพระพุทธเจ้า ก็ได้บรรลุโสดาบันและออกบวชเป็นภิกษุณี นางมีความศรัทธาตั้งมั่น มีศีลอันงาม มีความเห็นตรง เจริญพุทธานุสสติ ไม่นานก็ได้บรรลุอรหัตผล

พระสิงคาลมาตาเถรีได้รับการยกย่องว่า มีความเป็นเลิศในด้านมีศรัทธาที่มั่นคง

ตอบข้อสงสัย

มีคำกล่าวว่า เมื่อรับผู้หญิงเข้ามาบวชแล้ว จะทำให้อายุพระศาสนาจาก ๑๐๐๐ ปี สั้นลงเหลือเพียง ๕๐๐ ปี

ในพระวินัยมีข้อความเช่นนี้ปรากฏอยู่จริง เป็นการกล่าวทำนองดักคอไว้ **แต่ในย่อหน้าสุดท้าย พระพุทธองค์ทรงชี้ว่า การให้ภิกษุณีรับครุธรรม ๘** เท่ากับเป็นการแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น โดยเปรียบได้กับบุรุษที่รู้ว่าน้ำจะท่วมจึงได้สร้างเขื่อนกั้นน้ำไว้ ฉันใดก็ฉันนั้น

ในสมัยพุทธกาล ภิกษุณีได้บรรลุธรรมมากกว่า ๕๐๐ รูป และได้รับการยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะ คือมีความเป็นเลิศในด้านต่างๆ ถึง ๑๓ รูป มีพระภิกษุณีที่เป็นอัครสาวิกาซ้ายขวา คือพระนางอุบลวัณณาและพระนางเขมา ทำนองเดียวกับพระโมคคัลลานะและพระสารีบุตร ภิกษุณีสงฆ์เจริญควบคู่มากับภิกษุสงฆ์ในประเทศอินเดียเป็นเวลากว่า ๑,๐๐๐ ปี ดังนั้น คำกล่าวที่ว่า เมื่อรับผู้หญิงเข้ามาบวชแล้วจะทำให้พระศาสนาอายุสั้นลง ก็ได้พิสูจน์โดยกาลเวลาว่าไม่เป็นความจริง

อนึ่ง พระพุทธองค์ทรงทำนายไว้ว่า หากพระพุทธศาสนาจะเสื่อม ก็เป็นเพราะพุทธบริษัท ๔ (ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา) ไม่เคารพยำเกรงในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สิกขาและสมาธิ และเพราะพุทธบริษัท ๔ ไม่เคารพยำเกรงต่อกัน ไม่เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน (กิมมิลสูตร)

๒ ครุธรรม ๘ คืออะไร

ครุธรรม ๘ คือหน้าที่ที่ภิกษุณีจะต้องรักษา มีดังนี้

๑. ภิกษุณีอุปสมบทแล้ว ๑๐๐ ปี ต้องกราบไหว้ ลุกรับ ท่าอัญชลีกรรม สามีจิกรรม แก่ภิกษุที่อุปสมบทในวันนั้น ธรรมแม้นี้ภิกษุณีต้องสักการะ เคารพนับถือบูชา ไม่ละเมิดตลอดชีวิต

๒. ภิกษุณีไม่พึงจำพรรษาในอาวาสที่ไม่มีภิกษุ ธรรมแม้นี้ ภิกษุณีต้องสักการะ เคารพนับถือบูชา ไม่ละเมิดตลอดชีวิต

๓. ภิกษุณีต้องหวังธรรม ๒ ประการ คือ ถามวันอุโบสถ ๑ เข้าไปฟังคำสั่งสอน ๑ จากพระภิกษุสงฆ์ทุกกึ่งเดือน ธรรมแม้นี้ ภิกษุณีต้องสักการะ เคารพนับถือบูชา ไม่ละเมิดตลอดชีวิต

๔. ภิกษุณีอยู่จำพรรษาแล้ว ต้องปวารณาในสงฆ์ ๒ ฝ่ายโดยสภาพทั้ง ๓ คือ โดยได้เห็น โดยได้ยิน หรือ โดยรังเกียจ ธรรมแม้นี้ภิกษุณีต้องสักการะ เคารพนับถือบูชา ไม่ละเมิดตลอดชีวิต

๕. ภิกษุณีต้องธรรมที่หนักแล้ว ต้องประพฤติปักขมานัตในสงฆ์ ๒ ฝ่าย ธรรมแม้นี้ ภิกษุณีต้องสักการะ เคารพนับถือบูชา ไม่ละเมิดตลอดชีวิต

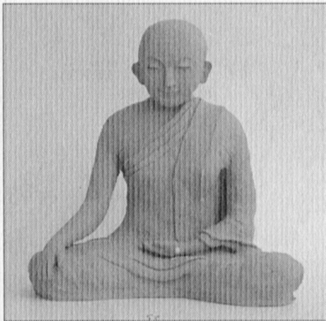
๖. ภิกษุณีต้องแสวงหาอุปสัมปทาในสงฆ์ ๒ ฝ่าย เมื่อสิกขมานาผู้ศึกษาแล้วในธรรม ๖ ประการครบ ๒ ปีแล้ว ธรรมแม้นี้ ภิกษุณีต้องสักการะ เคารพนับถือบูชา ไม่ละเมิดตลอดชีวิต

๗. ภิกษุณีไม่พึงด่า บริภาษภิกษุ โดยปริยายอย่างใดอย่างหนึ่ง ธรรมแม้นี้ ภิกษุณีต้องสักการะ เคารพนับถือบูชา ไม่ละเมิดตลอดชีวิต

๘. ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป ปิดทางมิให้ภิกษุณีทั้งหลายสอนภิกษุ เปิดทางให้ภิกษุทั้งหลายสอนภิกษุณี ธรรมแม้นี้ ภิกษุณีต้องสักการะ เคารพนับถือบูชา ไม่ละเมิดตลอดชีวิต

๓ การสืบสายภิกษุณีสงฆ์นั้นสูญสิ้นไปแล้ว มิใช่หรือ ?

ความข้อนี้เรามักได้ยินกันบ่อยๆ และโดยที่ไม่มีการตรวจสอบ เรามักเชื่อตามๆ กันมา ตรงนี้หลวงแม่อธิบายว่า พุทธศตวรรษที่ ๓ พระเจ้าอโศกมหาราชส่งพระธรรมทูตเผยแผ่ธรรมะ ออกไป ๙ สาย สายหนึ่งได้ทรงส่งพระมหินท์เถระพระโอรสไปประกาศพระธรรมในศรีลังกา พระนางอนุฬา น้องสะใภ้ของพระเจ้าติสสะ กษัตริย์แห่งศรีลังกา เมื่อได้ฟังธรรมก็มีศรัทธา เลื่อมใส ได้บรรลุโสดาบัน จึงขอบวชเป็นภิกษุณี

พระนางสังฆมิตตาเถรี

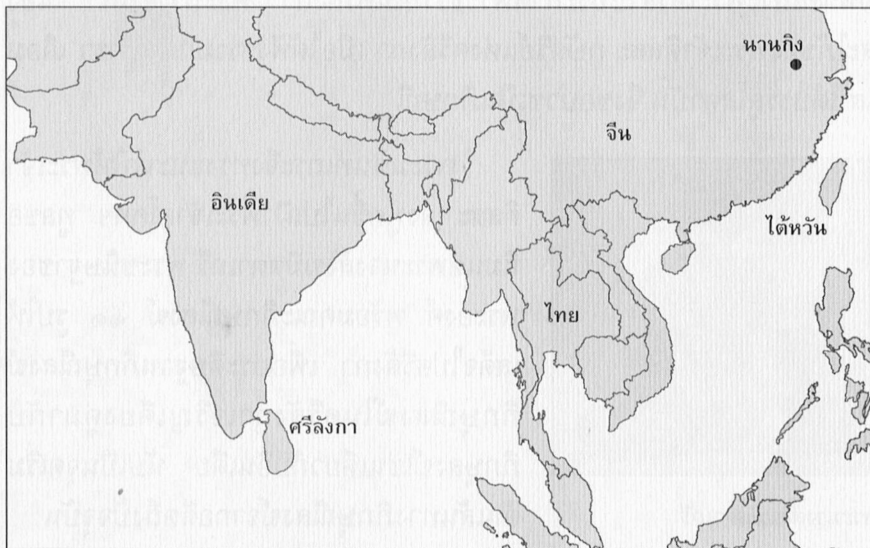
พระมหินท์เถระจึงทรงแนะนำให้พระเจ้าติสสะ ส่งทูตขึ้นไปเฝ้าพระเจ้าอโศกฯ ทูลขอนิมนต์พระนางสังฆมิตตาเถรี พระขนิษฐาของพระองค์ พร้อมคณะภิกษุณีสงฆ์ ๑๑ รูปให้เสด็จไปศรีลังกา เพื่อประดิษฐานภิกษุณีสงฆ์ ภิกษุณีสงฆ์ในศรีลังกาเจริญเคียงคู่มากับภิกษุสงฆ์เช่นเดียวกับอินเดีย นับเป็นจุดเริ่มต้นเส้นทางภิกษุณีสงฆ์จากอดีตถึงปัจจุบัน

ใน พ.ศ. ๙๗๖ คณะภิกษุณีสงฆ์จากศรีลังกา โดยการนำของพระภิกษุณีเทวสรา ได้รับนิมนต์ไปให้การอุปสมบทภิกษุณีจีนถึง ๓๐๐ รูป ที่วัดป่าใต้เมืองนานกิง หลักฐานปรากฏในหนังสือ Buddhist Texts through the Ages (หน้า 291-295, 1964) โดย Edward Conze นับเป็นการสืบพระศาสนาในตะวันออกไกลเป็นครั้งแรก ภิกษุณีสงฆ์เจริญรุ่งเรืองในประเทศจีน เกาหลี และตะวันออกไกลสืบมาจนทุกวันนี้

ในประเทศอินเดียนั้น คณะสงฆ์ทั้งภิกษุและภิกษุณีหมดสิ้นลง ในพุทธศตวรรษที่ ๑๖ เพราะการรุกรานของเตอร์กมุสลิม ในขณะที่พระสงฆ์ทั้งภิกษุและภิกษุณีในศรีลังกา ก็พบจุดจบในเวลาไล่เลี่ยกัน เนื่องจากถูกรุกรานโดยกษัตริย์โจพะจากอินเดียใต้ในพ.ศ. ๑๕๖๐

ศรีลังกาพยายามรื้อฟื้นการสืบพระศาสนา โดยการอุปสมบทจากพระภิกษุสงฆ์ทั้งจากพม่าและประเทศไทย คณะสงฆ์ศรีลังกาที่เป็นปีกแผ่นและมีจำนวนมากที่สุด คือพระภิกษุสงฆ์ที่ได้รับการบวชจากพระอุบาลี และคณะสงฆ์ไทยที่ไปในสมัยอยุธยาตอนปลาย จึงเรียกว่าสยามวงศ์ แต่ทั้งพม่าและไทยไม่มีภิกษุณีสงฆ์ ศรีลังกาจึงไม่สามารถรื้อฟื้นภิกษุณีสงฆ์ได้

แผนที่ อินเดีย ศรีลังกา จีน ไทย ไต้หวัน

ทิ้งช่วงมาหลายร้อยปีจนถึงสมัยปัจจุบัน เมื่อมีการศึกษาค้นคว้าปรากฏหลักฐานชัดเจน จนแน่ใจว่าสายการบวชของภิกษุณีจีนนั้น แท้จริงแล้วเป็นสายการบวชที่เดิมรับไปจากศรีลังกานั่นเอง

จึงมีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางพระศาสนา โดยการอุปสมบทครั้งแรก พ.ศ.๒๕๓๑ มีการอุปสมบทภิกษุณีนานาชาติ ที่วัดซีไหล ในประเทศสหรัฐอเมริกา อีก ๑๐ ปีต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ มีการอุปสมบทภิกษุณีนานาชาติที่วัดโฝกวงซัน ไต้หวัน มีภิกษุณีจากศรีลังกาที่ได้รับการอุปสมบทโดยสงฆ์สองฝ่าย ๒๐ รูป นับเป็นการสืบเชื้อสายการบวชภิกษุณีสงฆ์อย่างถูกต้อง ที่เกิดขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ผ่านมานี้เอง

หลักฐานที่สำคัญคือ ในการอุปสมบทใน พ.ศ.๒๕๔๑ นั้น เป็นการบวชโดยสงฆ์สองฝ่าย ต่อมาพระมหาเถระจากศรีลังกา ๑๐ รูปที่ร่วมในการอุปสมบทครั้งนั้น ได้ทำการอุปสมบทซ้ำให้ภิกษุณี ๒๐ รูปจากศรีลังกา เรียกว่าทัพหิกรรม เพื่อให้เป็นการเริ่มต้นภิกษุณีฝ่ายเถรวาทอย่างถูกต้อง แม้ว่าในการอุปสมบทครั้งหลังนี้ มีเพียงพระภิกษุสงฆ์ แต่ถือว่าถูกต้องตามพระวินัยที่พระพุทธองค์ได้ทรงอนุญาตไว้ว่า **"ภิกษุ ตถาคตอนุญาตให้พระภิกษุสงฆ์ให้การอุปสมบทแก่หญิงเป็นภิกษุณี"** (วินัยปิฎก จุลลวรรค)

ตามการสืบสายของประวัติศาสตร์แล้ว **มีการสืบสายพระภิกษุสงฆ์จากศรีลังกามาประเทศไทย(ลังกาวงศ์) และจากไทยกลับไปศรีลังกา (สยามวงศ์) ส่วนสายการบวชของภิกษุณีสงฆ์ จากศรีลังกาไปบวชให้ที่ประเทศจีน และจากจีนได้ย้อนกลับมาบวชภิกษุณีสงฆ์ให้ที่ศรีลังกา**

ปัจจุบันนี้การบวชภิกษุณีในศรีลังกา ก็ทำโดยคณะภิกษุสงฆ์สยามวงศ์ พระภิกษุสงฆ์เป็นผู้ยอมรับการบวชนี้ ดังนั้น การถือสายการบวชจึงต้องถือตามภิกษุสงฆ์ที่เป็นผู้ทำสังฆกรรมขั้นสุดท้ายของการบวชภิกษุณี

มีคำทักท้วงว่า การสืบสายภิกษุณีสงฆ์จากอินเดียไปศรีลังกา เป็นการอุปสมบทที่ไม่ครบองค์สงฆ์ เป็นจริงอย่างไร

แท้ที่จริงแล้ว พระนางสังฆมิตตาเสด็จไปศรีลังกาพร้อมคณะภิกษุณีสงฆ์ ๑๑ รูป โดยการทูลอัญเชิญของพระเจ้าติสสะ กษัตริย์ของศรีลังกา จึงเป็นไปไม่ได้เลยที่จะเสด็จโดยไม่ครบองค์สงฆ์ มีหลักฐานปรากฏชื่ออยู่ในคัมภีร์ทีปวงศ์ พงศาวดารศตวรรษที่ ๔ ของศรีลังกา เป็นการยืนยันว่าการอุปสมบทภิกษุณีในศรีลังกานั้นครบองค์สงฆ์ เป็นการบวชที่ถูกต้อง และศรีลังกาเป็นประเทศแรกที่รับพระพุทธศาสนาโดยมีพุทธบริษัทครบทั้งสี่ สมตามเจตนารมณ์ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า (พระสงฆ์ไทยมักคุ้นกับคัมภีร์มหาวงศ์ในศตวรรษที่ ๕ ในขณะที่คัมภีร์ทีปวงศ์จะมีข้อมูลเกี่ยวกับภิกษุณีสมบูรณ์กว่า)

เชื่อกันว่าการบวชภิกษุณีต้องบวชโดยสงฆ์สองฝ่าย เมื่อไม่มีฝ่ายภิกษุณีแล้ว ย่อมจะมีภิกษุณีไม่ได้อีก

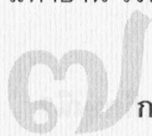
เมื่อครั้งที่พระพุทธองค์ทรงยินยอมให้พระแม่น้านางบวชนั้น ได้ทรงอนุญาตให้พระภิกษุสงฆ์เป็นผู้บวชภิกษุณีได้ พระพุทธองค์ทรงอุปสมบทให้พระแม่น้านางเองเป็นภิกษุณีองค์แรก ส่วนนางสากิยานี ๕๐๐ คนที่ตามเสด็จ ได้ทรงมอบหมายให้พระภิกษุสงฆ์บวชให้ ต่อมาภายหลังมีกรณีหนึ่งที่หญิงผู้ขอบวชอาย (ไม่ตอบคำถามในเรื่องอันตรายิกธรรม ซึ่งเป็นเรื่องส่วนตัว เช่น มีอวัยวะเพศครบหรือไม่) จึงได้ทรงมอบหมายให้พระภิกษุณีสงฆ์ตรวจสอบอันตรายิกธรรมกันเอง จึงเกิดการบวช ๒ ฝ่ายขึ้น กระนั้นพระพุทธองค์หาได้ทรงเพิกถอนการอนุญาต ให้บวชภิกษุณีโดยพระภิกษุสงฆ์ฝ่ายเดียว แต่อย่างใดไม่ หากในประเทศที่มีแต่พระภิกษุสงฆ์ และปรารถนาที่จะอุปสมบทภิกษุณีก็ยังทำได้อย่างถูกต้องตามพระธรรมวินัย ตามพุทธานุญาตที่ปรากฏในจุลวรรค ทั้งนี้ นางผู้ขออุปสมบทจะต้องสามารถตอบคำถามอันตรายิกธรรมแก่พระภิกษุได้อย่างชัดเจน

ผู้ที่ไม่ยอมรับให้มีภิกษุณีสงฆ์ในประเทศไทย จะอ้างว่า ฝ่ายไทยเป็นเถรวาท การบวชของจีนเป็นมหายาน

เถรวาทและมหายาน ต่างกันตรงการตีความหมายพระธรรมคำสอน ส่วนการบวชนั้นเป็นการสืบสายทางพระวินัย ไม่ได้เกี่ยวกับการเป็นมหายานหรือเถรวาท ภิกษุและภิกษุณีสายที่เราเรียกว่า มหายาน ก็ถือพระวินัยเดียวกันกับเถรวาท สมัยพระเจ้าอโศกมหาราช พระพุทธศาสนาแบ่งแยกออกเป็น ๑๘ นิกาย ซึ่งแตกออกไปจากมหายาน ๖ นิกาย จากเถรวาท ๑๒ นิกาย นิกายธรรมคุปต์ที่จีนถืออยู่นี้ คือ กิ่งนิกายของเถรวาท ฉะนั้นการบวชภิกษุณีของจีนก็มีต้นกำเนิดจากสายเถรวาท

แม้กระนั้น พระมหาเถระฝ่ายเถรวาทที่รื้อฟื้นการอุปสมบทภิกษุณีใน พ.ศ.๒๕๔๑ นั้น ตระหนักในท่าทีของเถรวาทที่ไม่ยอมรับสายการบวชของมหายาน จึงต้องทำพิธีบวชซ้ำโดยพระภิกษุสงฆ์จากเถรวาทเท่านั้น (ดูข้อ ๓)

การจำกัดสิทธิบวชภิกษุณีในไทย โดยอ้างว่าขัดพระธรรมวินัย

คณะสงฆ์ไทยเน้นว่าเราเป็นเถรวาท เถรวาทคือถือตามข้อตกลงของการปฐมสังคายนา (๓ เดือนหลังพุทธปรินิพพาน) ว่าจะไม่มีการเพิกถอนพระธรรมวินัย และไม่มีการเพิ่มเติมสิ่งใหม่ จากข้อมูลที่ปรากฏในพระไตรปิฎกชัดเจนว่า พระพุทธองค์ทรงอนุญาตให้สตรีบวชเป็นภิกษุณีได้ และยังไม่เคยทรงเพิกถอนการอนุญาตให้มีการบวชภิกษุณีโดยภิกษุสงฆ์ จึงเท่ากับว่าภิกษุสงฆ์ยังมีสิทธิบวชภิกษุณีอยู่เช่นเดิมตามสิทธิแห่งพุทธบัญญัติ โดยไม่ผิดพระธรรมวินัย และเป็นการถือตามพุทธานุญาตที่มีอยู่เดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ประเด็นที่ต้องตั้งคำถามคือ คำสั่งของสมเด็จพระสังฆราชปี พ.ศ. ๒๔๗๑ ที่ห้ามไม่ให้พระภิกษุบวชผู้หญิงเป็นภิกษุณี สิกขมานา และสามเณรีนั้น เป็นบัญญัติแต่เดิมหรือเป็นบัญญัติที่เกิดขึ้นใหม่ ถ้าจะตอบว่าเป็นบัญญัติแต่เดิม ก็จะขัดกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ถ้าจะตอบว่าเป็น**บัญญัติใหม่ ก็จะขัดกับหลักการของเถรวาท ที่จะไม่มีการบัญญัติเพิ่มเติม** อีกประการหนึ่ง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองพ.ศ. ๒๔๗๕ คำสั่งเดิมก่อนหน้านั้นจึงน่าจะตกไปโดยปริยาย เนื่องจากขัดกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ

คำสั่งของพระสังฆราชในพ.ศ. ๒๔๗๑ ควรเป็นคำสั่งเฉพาะกาล แต่คณะสงฆ์กลับนำมาใช้เป็นเหตุผลในการปฏิเสธภิกษุณีสงฆ์ในปัจจุบัน เป็นการละเมิดสิทธิของพระภิกษุสงฆ์ที่พระพุทธองค์ทรงอนุญาตให้บวชภิกษุณีได้ใช่หรือไม่ และเป็นการละเมิดสิทธิที่สตรีไทยควรได้บวชโดยอ้อมใช่หรือไม่ ข้อสำคัญ ทำไมจึงอ้างเรื่องปลีกย่อยมาเป็นอุปสรรค โดยละเลยที่จะพิจารณาว่า การบวชภิกษุณีนั้น พระพุทธองค์ทรงอนุญาต และชัดเจนยิ่งขึ้น

เมื่อทรงฝากฝังพระศาสนาไว้กับพุทธบริษัททั้งสี่ อีกทั้งเมื่อศึกษาในพุทธวงศ์ ปรากฏว่าพระพุทธเจ้าในอดีต ๒๕ พระองค์ ล้วนมีพุทธสาวกเป็นพระภิกษุ และมีพุทธสาวิกาเป็นภิกษุณีทั้งสิ้น

ถ้าจะใช้ชีวิตนักบวช ทำไมหลวงแม่ต้องบวชเป็นภิกษุณี?

บางคนเห็นว่า การที่ผู้หญิงแสวงหาทางบวชเป็นเรื่องของกิเลส ดิ้นรน อยากจะทัดเทียมกับพระภิกษุ อยากให้ชาวบ้านกราบไหว้ โดยเห็นเป็นเรื่องใหม่ เรื่องโก้ เป็นเรื่องการเรียกร้องสิทธิเสมอภาคของหญิงชาย บางคนก็คิดว่า การบวชพระไม่ใช่เรื่องของผู้หญิง หรือแม้พระภิกษุบางรูปแนะนำไปถึงว่าผู้หญิงควรปฏิบัติให้เข้าถึงความเป็นอริยะ ดีกว่าที่จะดิ้นรนบวชเป็นภิกษุณี

ท่านตอบว่า "ด้วยฐานการศึกษาปรัชญา ที่อาตมาเรียนมานั้น ได้เรียนตรรกวิทยา ซึ่งเป็นวิชาที่สอนให้รู้จักคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล อาตมาอดถามแย้งอยู่ในใจไม่ได้ว่า แล้วพระภิกษุท่านบวชกันทำไม พระพุทธเจ้าก็ทรงออกบวชเหมือนกัน และต่อมาก็ได้ทรงอนุญาตให้สตรีได้ออกบวชเช่นกัน พระพุทธองค์ทรงรับรองว่าผู้หญิงสามารถบรรลุธรรมได้เช่นเดียวกับผู้ชาย"

เป็นความจริงที่คฤหัสถ์ทั้งชายและหญิง สามารถปฏิบัติจนถึงซึ่งความหลุดพ้นได้เช่นเดียวกัน แต่ชีวิตการบวชนั้นเป็นชีวิตที่ประเสริฐเพราะเป็นทางลัดตัดตรง ช่วยให้ผู้บวชได้ละวางความยึดติดทางโลกให้น้อยลง ทำให้ชีวิตเรียบง่ายขึ้น เอื้อประโยชน์ในการปฏิบัติได้ดี ก็ถ้าผู้ชายที่แข็งแรงกว่า มีโอกาสที่จะเดินทางลัดได้ จะให้ผู้หญิงซึ่งโดยกายภาพแล้วอ่อนแอกว่านั้นเดินทางอ้อมตามลำพังละหรือ

อาตมาได้ค้นคว้าศึกษาทั้งในระดับปริญญาโทและเอก ทำวิทยานิพนธ์ในเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบภิกขุณีปาติโมกข์" ด้วยฐานการศึกษาเช่นนี้ อาตมาคงจะกล่าวได้โดยไม่เข้าข่ายโม้ หรือโอ้อวดว่า น่าจะเป็นคนที่รู้ดีที่สุด

คนหนึ่งในเรื่องของภิกษุณี นอกจากนั้นอาตมาได้ศึกษาและเกาะติดสถานการณ์เรื่องนี้มากว่า ๓๐ ปี โดยเป็นบรรณาธิการจดหมายข่าวสตรีชาวพุทธนานาชาติ มีสมาชิกใน ๓๘ ประเทศทั่วโลก รับทราบความเคลื่อนไหวของภิกษุณีในต่างประเทศตลอดเวลา ประสบการณ์ดังกล่าว สร้างสมให้เกิดความมั่นใจว่า การรื้อฟื้นภิกษุณีเป็นเรื่องที่ถูกต้อง ทั้งในพระธรรมและพระวินัย และอยากให้ผู้หญิงที่สนใจการบวชรู้ว่า พระพุทธศาสนาเปิดช่องไว้ให้เราทำได้ อาตมามิได้กำลังเรียกร้อง หรือพูดเพื่อตัวเองหรือนักบวชหญิงคนใดทั้งสิ้น แต่เป็นการทำความจริงให้ปรากฏ

แม้กระนั้น อาตมาต้องทบทวนความคิดอยู่เสมอ รวมทั้งตรวจสอบความพร้อมทั้งทางกายและทางใจ ว่าจะสามารถอุทิศชีวิตเป็นนักบวชได้หรือไม่ เพราะชีวิตหลังการบวชไม่ใช่ชีวิตที่สุขสบาย ถ้าเป็นนักบวชที่ดีไม่ได้ก็อย่าเป็นดีกว่า ถ้าไม่ศรัทธา ไม่มั่นคงในวิถีการบวชจริง จนต้องฝืนใจตัวเองก็จะเป็นความทุกข์ทรมานที่สุด

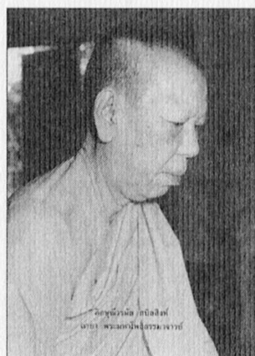
อาตมาตัดสินใจออกบวช เพราะต้องการถวายตัวรับใช้พระพุทธศาสนาด้วยความกตัญญูต่อพระพุทธเจ้า เพื่อทำหน้าที่เผยแพร่พระธรรมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยความศรัทธาจากหัวใจ จากความมุ่งมั่นและตั้งอกตั้งใจอย่างดีที่สุด เพื่อดำเนินตามแนวทางชีวิตที่พระพุทธองค์ได้ทรงประทานให้ลูกผู้หญิง แม้จะต้องลำบากกายใจต้านกระแสของผู้ที่ไม่เห็นด้วย แต่อาตมามั่นใจว่า สังคมพุทธเป็นสังคมที่มีเมตตา และมีความเที่ยงธรรมย่อมจะเกื้อหนุนกันในที่สุด”

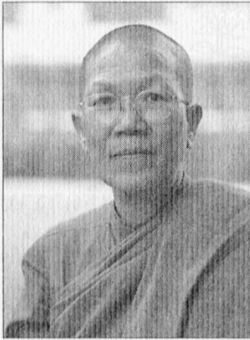

ทรงธรรมกัลยาณีภิกษุณีอาราม

ทรงธรรมกัลยาณีภิกษุณีอาราม ชื่อเดิม วัตรทรงธรรมกัลยาณี สร้างโดยภิกษุณีวรมัย กบิลสิงห์ (หลวงย่า) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๘ โดยเริ่มจากการสอนสมาธิและเผยแพร่ธรรมะ หลวงย่าออกบวชโดยรับศีล ๘ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๙ ที่วัดบวรนิเวศวิหาร มีท่านเจ้าคุณพรหมมุนี (ผิน สุวโจ) เป็นพระอุปัชฌาย์ ต่อมาได้เดินทางไปรับการอุปสมบทเป็นภิกษุณีที่ไต้หวัน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ โดยมีพระคุณท่านศาสตราจารย์เต้าอันแห่งสำนักวัดเขาซุงซาน เป็นองค์อุปัชฌาย์พร้อมด้วยพระอาจารย์อีก ๙ รูป พระผู้ทำพิธี ๒ รูปและพระพี่เลี้ยง ๒ รูป ได้รับฉายาว่า "สือต้าเต้าฝ่าซือ" แปลว่า "พระมหาโพธิธรรมาจารย์ วงศ์ศากยะ" เป็นภิกษุณีไทยรูปแรกที่อุปสมบทอย่างถูกต้อง

รศ.ดร. ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ (หลวงแม่) อดีตอาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ บรรพชาเป็นสามเณรี พ.ศ. ๒๕๔๔ มีฉายาว่า ธัมมนันทา และอุปสมบทเป็นภิกษุณีเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ โดยสืบสายจากสยามวงศ์ วัดดัมบุลละ ประเทศศรีลังกา นับเป็นภิกษุณีสายเถรวาทรูปแรกของประเทศไทย ท่านได้รับการประกาศเกียรติคุณจากทั้งในและต่างประเทศมากมาย เช่น สตรีชาวพุทธดีเด่นจากสหประชาชาติ บุคคลเกียรติยศประจำปี ๒๕๕๒ จากมูลนิธิโกมล คีมทอง ฯลฯ

ทรงธรรมกัลยาณีภิกษุณีอารามจึงมีภิกษุณีสืบต่อมาไม่ขาดสาย อุทิศเวลาทำงาน รับใช้พระพุทธศาสนา เป้าหมายที่สำคัญ คือการสร้างภิกษุณีสงฆ์ที่มีคุณภาพและยั่งยืนเพื่อรับใช้พระศาสนา ปลูกฝังคำสอนของพระพุทธศาสนาสู่สาธารณชนและเอื้ออาทรต่อสังคม มีโครงการบรรพชาสามเณรีประจำปี จัดอบรมพุทธสาวิกา ๓ วันเพื่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดี หรือจัดอบรมเป็นกลุ่มตามคำขอ อบรมพุทธศาสนานานาชาติ ออกวารสารพุทธสาวิกาและ Yasodhara มีห้องสมุดมหาโพธิธรรม แหล่งรวมหนังสือพุทธศาสนานานาชาติ ฯลฯ

กิจกรรมประจำวัน

05:30 น. ทำวัตรเช้า

10:30 น. ถวายกองทาน (วันพระ, วันอาทิตย์)

19:00 น. ทำวัตรเย็น (สวดโคตมีสูตร วันก่อนวันพระ)
สวดคาถาพระไภษัชยคุรุฯ (หลังทำวัตรเย็นวันพระ)

เวลาเรียน กำหนดตามความเหมาะสมของการอบรมแต่ละหลักสูตร

14:00-17:00 น. พบหลวงแม่

ติดต่อนัดหมาย โทร. ๐๓๔ ๒๕๘ ๒๗๐
หรือ email : dhammananda9d@gmail.com

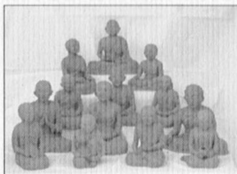

พระแม่น้านางมหาปชาบดี

ปลายปี ๒๕๔๔ ท่านโรซิ โจน ฮาลิแฟ็กซ์ จากรัฐนิวเม็กซิโก สหรัฐอเมริกา มาเยือนวัตรเรา และประทับใจรูปหล่อพระอรหันต์เถรีที่วัดเทพธิดาราม คุยกันว่าน่าจะสร้างรูปเคารพพระแม่น้านางฯ ในฐานะที่ทรงเป็นปฐมภิกษุณี ผู้บุกเบิกกรุยทางชีวิตอันเกษมให้แก่ลูกผู้หญิงที่เป็นนักบวชในพระพุทธศาสนา จึงได้เริ่มยกร่างขึ้น หลวงแม่ติดตามไปดูแลแก้ไขหุ่นขี้ผึ้งถึงโรงหล่อไม่ต่ำกว่า ๕-๖ ครั้ง ถ่ายรูปส่งไปให้ท่านโรซิดูและปรับปรุงกันอีกหลายครั้ง หลวงปู่ธัมมโลกมหาเถระ จากศรีลังกา ก็มาช่วยติติงด้วย จนสำเร็จในปลายปี ๒๕๔๕ เป็นรูปหล่อ รวมฐานสูง ๘๔ ซม.หนักประมาณ ๕๐ กก. จำนวน ๙ องค์ ทำพิธีฉลองพระเมื่อ ๑๑ พ.ค. ๒๕๔๖ และส่งองค์หนึ่งไปถวายท่านโรซิที่อุปายะ สำนักปฏิบัติธรรมของท่านที่ซานตาเฟ สหรัฐอเมริกาด้วย

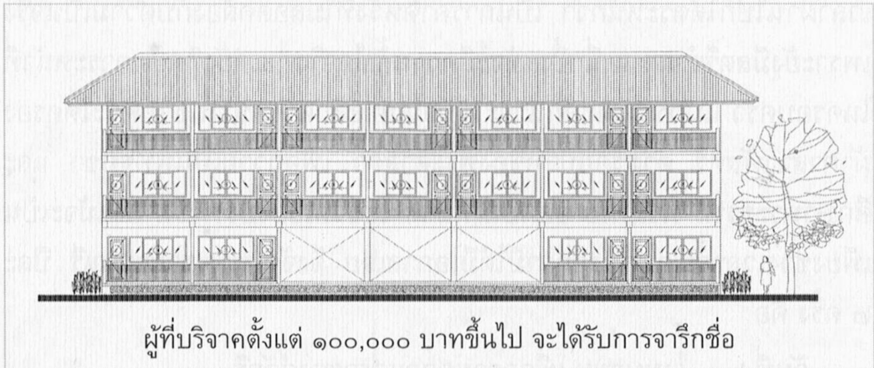
งานปั้นฝีมือหลวงแม่

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๔ หลวงแม่บรรพชาสามเณรีกลับมาใหม่ๆ มีการอบรมผู้ที่สนใจในแนวทางที่จะอุปสมบทเป็นภิกษุณีต่อไป ส่วนหนึ่งในกิจกรรมเสริม คือ การปั้นดิน หลวงแม่มีความสนใจในงานศิลปะอยู่ก่อนแล้ว แต่ยังไม่เคยปั้นดินเลย ท่านตั้งใจปั้นพระแม่น้านางมหาปชาบดีเป็นองค์แรกใช้เวลา ๓ ชั่วโมง จากนั้นก็ปั้นอีก ๑๒ องค์ เพราะวัตรเรามีการสวดบูชาพระอรหันต์เถรี ๑๓ องค์นี้ เช้าไหนที่มีธูปปักอยู่หน้ากุฏิ แสดงว่าท่านกำลังปั้นพระเถรี หลวงแม่อธิบายว่า การจุดธูปเป็นการแสดงความเคารพและขอขมาที่มาปั้นรูปของท่าน และขอให้ท่านช่วยให้การปั้นแต่ละองค์นั้นเหมือนจริง และยังได้ปั้นพระนางสังฆมิตตาเถรีผู้มีบทบาทสำคัญ คือเป็นพระอรหันต์เถรีองค์แรกที่โกอินเตอร์โดยสืบสายพระภิกษุณีสงฆ์ไปยังศรีลังกา

โครงการสร้างอาคารที่พักภิกษุณีสงฆ์

ทรงธรรมกัลยาณีภิกษุณีอารามมีเป้าหมายที่สำคัญ คือการสร้างภิกษุณีสงฆ์ที่มีคุณภาพและยั่งยืนเพื่อรับใช้พระศาสนา เราปรับปรุงที่พักจากอาคารที่มีอยู่เดิม จนไม่สามารถรองรับจำนวนที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ได้ จึงมีโครงการสร้างอาคารที่พักอาศัยของภิกษุณี สามเณรี และผู้มาปฏิบัติธรรม เป็นอาคาร ๓ ชั้น ขอเชิญพี่น้องญาติมิตรสายธรรมได้เข้ามาร่วมกันเป็นเจ้าภาพตามศรัทธา เพื่อให้ภิกษุณีสงฆ์ได้เติบโตเป็นหนึ่งในพุทธบริษัท อย่างแท้จริง ตามพุทธประสงค์

ผู้ที่บริจาคตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป จะได้รับการจารึกชื่อ

ขอพรอันศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงเลือกสรรประทานแล้ว
จงประสิทธิ์ประสาทแด่ทุกท่าน ให้ได้รับในปัจจุบันชาตินี้ด้วยเทอญ

เชิญทำบุญร่วมเป็นเจ้าภาพ
สร้างอาคารที่พักภิกษุณีสงฆ์
บรรพชาสามเณรีประจำปี
พิมพ์หนังสือ "อรหันต์เถรีผู้เป็นเอตทัคคะ" และจัดทำสื่อธรรมะอื่นๆ

โดยสมทบ **กองทุนวัตรทรงธรรมกัลยาณีฯ**
ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขา พระประโทน(นครปฐม)
บัญชีออมทรัพย์เลขที่ **649 2 28591 1**
ส่งใบโอนเงินพร้อมระบุจุดประสงค์ไปที่ โทรสาร ๐๓๔-๒๘๔-๓๑๕

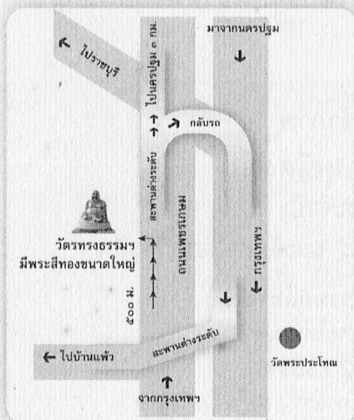
โครงการบรรพชาสามเณรีประจำปี

พระพุทธองค์ ได้ทรงฝากฝังพระพุทธศาสนาไว้กับพุทธบริษัท ๔ คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสกและอุบาสิกา เพื่อค้ำจุนพระศาสนาให้ยั่งยืน ประเทศไทยแม้จะมีประชากรที่นับถือพุทธศาสนามากที่สุดในโลก ก็ยังมีภิกษุณีจำนวนน้อยมาก ทั้งที่สตรีชาวพุทธตระหนักถึงความรับผิดชอบในฐานะพุทธบริษัท แต่ก็ยังขาดโอกาสและการสนับสนุน

ทรงธรรมกัลยาณีภิกษุณีอารามนั้น เดิมคิดว่า การบรรพชาอุปสมบทควรจะเป็นผู้ที่มีความตั้งใจแน่วแน่ที่จะรับใช้พระศาสนาตลอดชีวิต แต่เมื่อเวลาผ่านไปก็ได้ตระหนักว่า เป็นการคาดหวังที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง เพราะยังมีสตรีจำนวนหนึ่งซึ่งแม้จะมีความตั้งใจจริง แต่ยังติดขัดภาระหน้าที่ในครอบครัว แม้กระนั้นเธอก็น่าจะได้รับโอกาสสักครั้งหนึ่งในชีวิตที่จะได้ครองผ้ากาสาวพัสตร์ ตามรอยบาทของพระศาสดา เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา และศึกษาพระธรรม พระวินัย ออกบิณฑบาต ใช้ชีวิตเยี่ยงบรรพชิต ถึงแม้จะเป็นเพียงช่วงเวลาสั้นๆ ก็ยังดีกว่ามิได้มีโอกาสเลย จึงจัดบรรพชาสามเณรี ปีละ ๒ ครั้ง คือ

วันที่ ๖-๑๔ เมษายน เพื่อถวายกุศลแด่ราชวงศ์จักรี

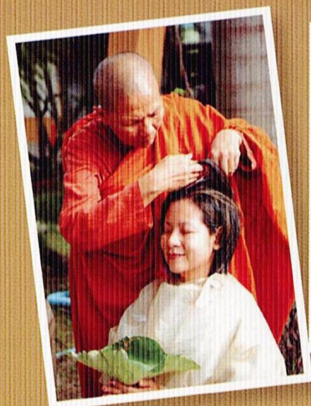
วันที่ ๕-๑๓ ธันวาคม เพื่อถวายกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

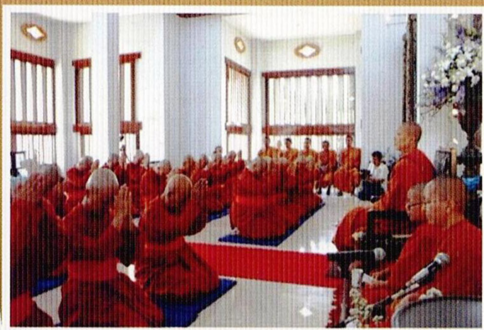

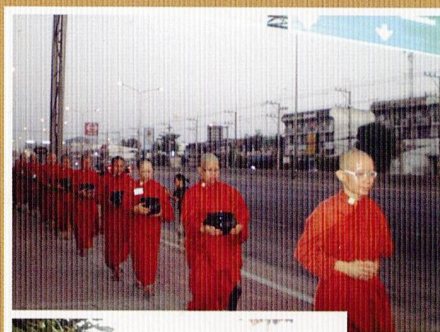
ทรงธรรมกัลยาณีภิกษุณีอาราม
Songdhammakalyani
International Buddhist Women's Training Centre
๑๙๕ ถนนเพชรเกษม ต.พระประโทน
อ.เมือง นครปฐม ๗๓๐๐๐
โทร. ๐๓๔ ๒๕๘ ๒๗๐
โทรสาร ๐๓๔ ๒๘๔ ๓๑๕
www.thaibhikkhunis.org
facebook : Songdhammakalyani
email : dhammananda9d@gmail.com

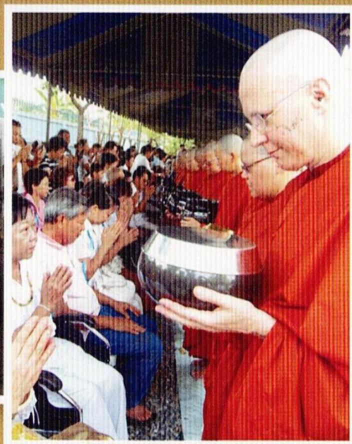

บวช-เรียน

วิหารพระไภษัชยคุรุไวฑูรยประภาตถาคตเจ้า

มูลนิธิพุทธสาวิกา ทรงธรรมกัลยาณีภิกษุณีอาราม
๑๙๕ ถนนเพชรเกษม ต.พระประโทน อ.เมือง นครปฐม ๗๓๐๐๐
โทร. ๐๓๔ ๒๕๘ ๒๗๐ โทรสาร ๐๓๔ ๒๘๔ ๓๑๕
www.thaibhikkhunis.org
facebook : songdhammakalayani